

РЕЗЮМЕТА

На трудовете на гл. ас. д-р Росица Филипова Ишпекова
представени за участие в конкурс по направление 2.1. филология
(семантика на английския език), обявен в ДВ, бр. 88 от 15.11. 2011г.

Научните ми интереси са в областта на теорията за концептуалната метафора и критичния анализ на дискурса. От когнитивна гледна точка метафората се дефинира като концептуализация на едно абстрактно понятие (сфера-цел) чрез друго конкретно понятие (изходна сфера). Процесът се нарича картиране от едната сфера в другата (Лейкоф и Джонсън, 1980, 1999; Р. Гибс, 1994, 2006, 3. Къовачеш, 2002, 2010). В този смисъл метафората е повсеместна тъй като хората разчитат на нея когато мислят и говорят за абстрактни понятия.

1. Основният труд, с който кандидатствам за длъжността доцент по семантика на английски език е монографията *Policing the Naughty Newbies*, която обединява като изследователски подходи теорията на концептуалната метафора и критичния анализ на дискурса. Приносните моменти в монографията могат да се определят по следния начин. Първо, за пръв път в България се прави критичен анализ на метафорични следствия, изолирани в дискурса на *Financial Times* и то по една от най-горещите теми за България - борбата ѝ с корупцията и организираната престъпност в след-присъединителния период (2007-2010г.). Второ, изследването прилага в друга среда (Европейския Съюз като семейство) моделът предложен от Дж. Лейкоф за НАЦИЯТА КАТО СЕМЕЙСТВО (2002 г.), в който авторът изолира два подмодела – на СТРОГИЯ и на ГРИЖОВНИЯ БАЩА. Нещо повече, настоящият анализ разширява модела на Лейкоф като се включват други членове на европейското семейство, а именно: на България (и Румъния) се приписва ролята на непослушното(ите) дете(ца), докато Европейската Комисия се налага като

Строгия Баща, а старите страни-членки са представени като “по-успелите” деца, които постигат по-добри резултати. Тези концептуализации несъмнено доказват предубедеността на *Financial Times* към България и Румъния. Трето, прилагат се количествени методи в анализа на метафоричните следствия като относителният дял и тежест на тези следствия разкриват някои от скритите механизми на дискурса на убеждаване на *Financial Times*.

Останалите статии, с които кандидатствам за конкурса са:

2. *The metaphorical Motivation of Animal Phraseological Units*. In Europe Real and Imagined. Proceedings of the Second International European Studies Conference. PIC publishers Veliko Turnovo, 1998 (p. 363-368).

Тази статия е тематично свързана с докторската ми дисертация и разглежда фразеологичните единици (ФЕ) с названия на животни и тяхната метафорична мотивация. За разлика от традиционните теории за идиомите, които постулират произволни отношения между фиксираните изрази и съответното им небуквално значение, статията приема хипотезата за метафорична мотивация на идиоматичното значение чрез различни концептуални структури като например конвенционалните концептуални метафори и метонимии (*to cherish a snake in one's bosom*), идеализираните когнитивни модели за животни (*as sly as a fox, as slow as a snail, as brave as a lion*) и богатите ментални образи придружаващи разбирането на идиомите (*it is better to let sleeping dogs lie*) и с анализа на различни примери в български и английски я доказва.

3. *The Conceptual Motivation of Ironic Phraseological Units*. In Seventy Years of English and American Studies in Bulgaria. Papers of the International

Conference held in Sofia, 1-3 October, 1998. St. Kliment Ohridski University Press, 2000 (p. 56-59).

Статията третира концептуалната мотивация на ироничните ФЕ. Изследването е фокусирано върху вербалната ирония като метод използващ несъответствието (противоречието) между очакванията и реалността, като аудиторията осъзнава и двете. В повечето от анализиранияте случаи метафоричните референти (сфери-цел) на ироничните ФЕ са хората и техните недостатъци, тъй като иронията се използва най-вече за критика а не за хвалба. Изходните сфери, които се използват при тези концептуализации са тези на неодушевените предмети (*на всяка манджа мерудия*), животните (*отбирам/разбирам колкото свиня от кладенчова вода*) и хората (*акълът му е в краката*).

Следващите четири статии третират концептуалната мотивация на метафоричната употреба на частите на човешкото тяло и ФЕ с тях (*с око, сърце, ухо*), както и съпоставителен анализ на употребата на всички части на човешкото тяло в канадски английски и български. Статиите са:

4. *The metaphorical motivation of expressions with eye in English and Bulgarian*. In Spaces, Gaps, Borders. Proceedings of the 8th international conference of the Bulgarian Society for British Studies, 2003. St. Kliment Ohridski University Press, 2005 (p. 44-48).

5. *Концептуална мотивация на изрази със „сърце“ в английския и българския език*. В „Словото – класическо и ново“. Доклади изнесени на юбилейната конференция на ФКНФ, том 2, стр.343-349. Университетско издателство Св. Климент Охридски, София, 2007 (p. 343-350).

6. *Metaphorical Motivation of Phraseological units and idioms with “ear” in English and Bulgarian*. Discourses of Globalization. Selected papers of the 13th

International Conference of the Bulgarian Society for British Studies”, November 7-9th, 2008, Sofia. St. Kliment Ohridski University Press, 2010 (p. 148-156).

7. *Idiomatic uses of body-part terms in Canadian English and Bulgarian*. “Managing diversity and social cohesion: the Canadian experience”. International Conference of Central European Canadianists. 16-18 October 2009, Sofia, Bulgaria. Masaryk University Brno, 2010 (p. 247-251).

Изнасяла съм и доклади на конференции (които не са публикувани) върху метафоричната употреба на *глава* и *ръка*. Тези статии доказват както хипотезата за телесната основа на значението (embodiment of meaning, R. Gibbs, 2006), така и тази за фигуративната мотивация на значението (Дж. Лейкоф, М. Джонсън, М. Търнър, И. Суицър и др.). Телесната основа на значението се отнася до разбирането на ролята на собственото тяло на агента във всекидневното му познание. Т.е по какъв начин собствените ни тела влияят върху начина по който мислим и говорим. Също така как концептуализираме умствените и емоционалните състояния чрез повтарящи се модели на действия, основавани на човешкото тяло (виждане, чуване, движение на главата, ръцете и др.). Анализите допринасят за изследването на ролята на кинестетичните действия в теоретичните разработки за това как хората възприемат, научават, мислят, изживяват емоции и използват езика. Метафорите се основават на човешкия телесен опит, който се мотивира и от културални фактори.

8. *The Body and Emotions*. В „За Човека и Езика”. Сборник научни статии, посветени на 60-годишнината на проф.дфн Майя Пенчева, стр. 154-159.

Тази статия разглежда ролята на човешкото тяло при концептуализацията на емоциите. Универсална истина е, че когато хората говорят за техните емоции, те често говорят за това какво се случва вътре в телата им. Статията третира както ролята на вътрешните човешки органи, така и тази на външните при концептуализацията на емоциите в български, английски и китайски, като такъв съпоставителен анализ между трите езика се прави за пръв път.

9. *Understanding Bulgaria's Social Attitudes Through its 2001 General Elections*. Together with Kalina Bratanova. In *The Transatlantic and the Transnational in a Changing Cultural Context*. Conference Proceedings. Polis, Sofia, 2005 (p. 144-151).

Тази статия анализира дискурса на *Economist* за разбиране на социалните нагласи в България по време на парламентарните избори през 2001 г. (в съавторство с Калина Братанова). Възприетият подход за анализ е този на критичния анализ на дискурса (Ван Дейк), според когото се изучават отношението между дискурса и социално споделените ментални репрезентации като се отбелязва ролята на дискурсивното изразяване на идеологиите. Освен разглеждането на взаимодействието между лингвистични и контекстуални фактори, статията хвърля светлина и върху концептуалните метафори чрез които се концептуализират сложни политически, икономически и социални въпроси.

Така описаните публикации са приноси не само в развитието на теорията за концептуалната метафора в традиционния смисъл, но и в обединяването на подходите на критичния анализ на дискурса и теорията за концептуалната метафора. И в бъдеще смятам да продължа изследванията си в тези две области. Така например възнамерявам да насоча усилията си към съпоставителното изследване на български медиен дискурс и

английския медиен дискурс, както и политическия дебат за България и нейното Европейско членство в новите социални медии, по-конкретно блоговете на електронните издания на водещите англо-езични вестници, които предлагат нов интерактивен модел на обмен на мнения и позволяват диалогичност. Съпоставително изследване на български и англо-езични печатни издания, по-конкретно на коментарни рубрики, на България и проблемите ѝ като член на европейското семейство би хвърлило светлина върху универсални и културно-специфични аспекти на либералната идеология на запада и на изтока, както и на механизмите на въздействие върху читателската аудитория.

Освен това за конкурса представям и три публикации на преводи:

10. Преводач и член на редакционния състав на *България и студената война 1956-1989* [CD-ROM]: Документи от личния архив на Годор Живков. София, 2002. ISBN 954-8563-32-0

11. Преводач в двупосочен английско-български и българо-английски речник, издаден в две издания, на издателство Софтпрес и Oxford University Press, ISBN 9789546859020 (под печат).

12. Преводач на *100 години военно медицински мисии* на английски (*100 years of military medical missions*) издаден от Военномедицинска Академия, София, 2003.